

mod en Lov, der tilsigtede at gjøre Forandring i ældre testamentariske Bestemmelser, ramme nærværende Lovudkast, maa jeg tillige gjøre opmærksom paa, at den vilde have rammet det tidligere Lovudkast, som her forelaa og blev vedtaget i Thinget, men jeg troer ikke, at man med Rette kan bebreide en Lov af den Natur, at den skulde indeholde en saadan Bemyndigelse, som det vilde være uværdigt for Besidderen at benytte. Det har til alle Tider, saalænge som disse der omhandlede Lehn- og fideicommissariske Godser have bestaaet, saalænge der har været givet Bevilling til Afhændelse af en Deel af Bøndergodset, eller endogsaa til Afhændelse af hele Fideicommisset, af de Autoriteter, som have været virksomme ved at udvirke en saadan Tilladelse, været anerkjendt, at Forbud mod Afhændelse af Noget somhelst, der henhørte under Lehnet eller Stamhuset, ikke kunde i Tidens Længde anses som bindende. Der har saaledes i det sidste Aarhundrede været meddeelt et Antal af 85 Bevillinger til at sælge fra Lehn og Stamhuse. I alle disse Lehn og Stamhusets Crectionsbreve findes der vel ikke Forbud mod at ansøge en Tilladelse til at afhænde, men Forbud mod at bortsalge. Det er i alt Fald kun i ganske enkelte Tilfælde, hvor det er forudsat, at der kunde blive Tale om at bortsalge Noget af Fideicommisset. Men den Tanke, der ligger til Grund for selve dets Oprettelse, er jo netop, at det skulde forblive samlet. Det er det, der er Testators eller Crectors Mening, naar han erigerer et Lehn eller Stamhus, at det Altsammen vil forblive samlet til, efter hans Forhaabning, umindelige Tider, saalænge Verden staaer. Men der er Intet af hvad der bestemmes ved et Testament eller fastsættes i et Crectionsbrev, som bestaaer, indtil Verden forgaaer. Der er saamange Forhold, der forandre sig, saa at det ikke kan ventes at bestaae til evig Tid. Det har ogsaa Cancelliet med ganske bestemte og udtrykkelige Ord udtalt i en Forestilling, som blev indgivet i Aaret 1805, om Tilladelse til at bortsalge noget Gods fra Stamhuset Hofmanskøve. Det er deri udtalt, at det er siensynligt, at Stamhuset vinder betydeligt i aarlig Indkomst, naar det Ansøgte bevilges, og det er udtrykkeligt

fremhævet, at, dersom de Bestemmelser, Crectionsbrevet indeholder, uden Hensyn til Tid og Omstændigheder ubødeligen skulde holdes, vilde derved være lagt en uovervindelig Hindring i veien for den for hele Landet saa velsigjørende Selveiendoms Udbredelse blandt Bønderstanden og deraf flydende bedre Agerbrug. Saaledes blev det anbefalet til Kongen, at Bevilling til Bøndergodsets Afhændelse skulde gives. Den Tanke, der her saa til Grund for denne Forestilling, har dog nødvendigviis maattet gjøre sig gjældende i alle de Bevillinger, som senere ere blevne udstedede, og hvoraf der — for blot at berøre dette Aarhundrede — er i Tidsrummet fra 1801—1810 blevet givet 24, fra 1811—1820 9, fra 1821—1840 3 og fra 1841, indtil Grundloven udkom, 12. Jeg troer saaledes, at det ingenlunde vil kunne bebreides den nuværende Lehncontrol, naar den har søgt, i Overensstemmelse med, hvad der hidtil af den tidligere bestaaende Lehncontrol er blevet vedtaget, i Overensstemmelse med, hvad der i det nuværende høitærede Thing er blevet vedtaget tidligere i et Lovudkast, som her forelaa, har troet at kunne fremkomme med et Lovudkast, som gaaer ud paa at gjøre det muligt for den enkelte Lehn- og Stamhusbesidder at blive stillet paa samme Fod i denne for dem alle saa særdeles vigtige Sag, som de øvrige Lehn- og Stamhusbesiddere ere. — Jeg skal iøvrigt endnu kun tillade mig at tilføie, at, selv naar den Forstaaelse af Grundloven, som den høitagte Rigsdagsmand har troet, at der burde ligge deri — jeg skal iøvrigt ikke indlade mig paa nogen videre Fortolkning af denne Grundlovsbestemmelse —, men, selv om den antages, hvorefter jeg troer, den høitagte Rigsdagsmand udtalte sig saaledes, at Meningen af Grundlovens § 98 skulde være, at Staten ikke vil forhindre saadanne Lehn Overgang til Selveiendom — troer jeg ogsaa, at deraf ligefrem følger, at Staten vil befordre en saadan Overgang fra Fastegods til Selveiendom af noget under de forskjellige Lehn og Stamhuse henhørende Bøndergods, som de Vedkommende selv maatte kunne blive enige om at ønske. Jeg maa iøvrigt endnu tilføie den Bemærkning, at der ved denne Sag slet ikke er Spørgsmaal